

Miten neuvoja näkee multavuuden heikkenemisen? Mitä mullattomuus aiheuttaa?

Marja Tuononen
ProAgria Länsi-Suomi
Kokemäki 7.3.2018

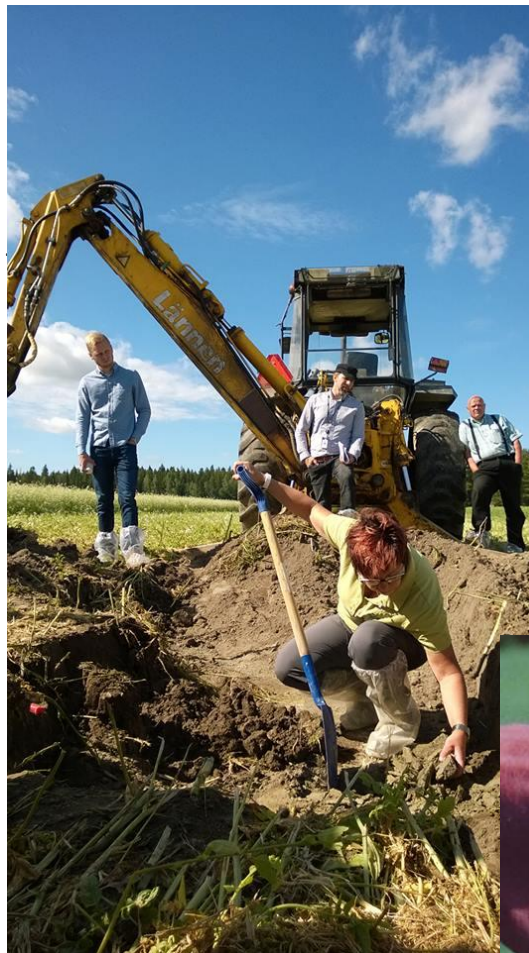
Yli 20 vuotta peltojen tarkkailua

- **Uudellamaalla**

- Luomutiloja
- Viljatiloja
- Savimaita
- Kestävä Maatalous Vantaanjoella ja Karjaanjoki Life -hankkeet
- Erilaisia vesistöhankeita
- Ympäristökoulutuksia

- **Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa**

- Vihannes-, peruna- ja marjatiloja,
- Kivennäis- ja multamaita
- Luomutiloja
- Teho, OSMO, RanKu, ReVi, Johtamalla aikaa

”Olipa taas erikoinen kesä” - Suomen säässä riittää ihmettelemistä.

- Suomen ilmastoon vaikuttaa eniten maamme sijainti **korkeilla leveysasteilla suuren mantereen reunalla. Sää vaihtelevat maassamme suuresti** riippuen siitä, mistä suunnasta ilmavirtaukset ja liikkuvat matala- ja korkeapaineet meille kulloinkin tulevat.
- Suomen ilmasto on ns. väli-ilmasto, johon kuuluu sekä merellisen että mantereisen ilmaston piirteitä (Talvi ja kesä: Kylmä, lämmin tai kesä kuuma, sateinen tai kuiva).
- Ilmastomallien pohjalta arvioidaan, että **keskilämpötila jatkaa nousuaan ja sateisuus lisääntyy erityisesti talvella, rankkasateet voimistuvat ja Etelä-Suomen lumipeite muuttuu oikukkaammaksi. Kesäkuut ovat olleet keskimääräistä kylmempiä** (voi olla pysyvämpi ilmiö).

Lähde: Ilmasto-opas.fi

Sääolot 2015

- Varhainen kevät, kylvöjä jo aikaisin huhtikuussa
- sateinen, pilvinen ja kylmä kevät sekä alkukesä
- hidas kasvukausi
  - Istutukset ja viljan kylvöt viivästyivät monella tilalla, herneiden punajuuren kylvöjä uusittiin sateiden vuoksi. Osa kylvöistä tehtiin pakolla
  - Kasvu hidasta, tai pysähtyi kokonaan, eniten kärsivät kylmyydestä vihannekset, juurekset ja sokerijuurikas.
  - sää lämpeni heinäkuun lopulla ja jatkui kesäisenä syyskuulle saakka
  - Viljan satovaihtelut suuria ja puinnit venyivät pitkälle
- Puinti ja sadonkorjuu oli hermopeliä.
- Lokakuun alun kovat pakkaset -5 - -10°C jopa viikon kurittivat erityisesti omenia, vihanneksia, perunaa ja juureksia
- Joulukuun pakkasjaksot routaannuttivat maan hyvin, etua mm. tautien ja tuholaisten torjunnassa ja maan rakenteen kannalta

Sääolot 2016

- Toukokuun alussa kova hellejakso, mutta toukokuun lopulla sää muuttui viileäksi ja oli sitä aina elokuulle asti.
- Lämpimästä kaudesta johtuen valtava kaalikoi esiintymä tuli Pohjoismaihin Baltiasta ja vikuutti vähän kaikkia kasveja
- Sateet paikallisia Länsi-Suomessa, osa kärsi kuivuudesta, varsinkin Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa ja osalla tuli vettä liikaakin. Mm. marjakasvit kärsivät liiasta vedestä pehmenemisenä ja homeisuutena
- Puinti ja sadonkorjuu sujuivat erittäin suotuisissa olosuhteissa
- Lokakuussa oli lämpimiä ja kylmiä vaihtelevia jaksoja

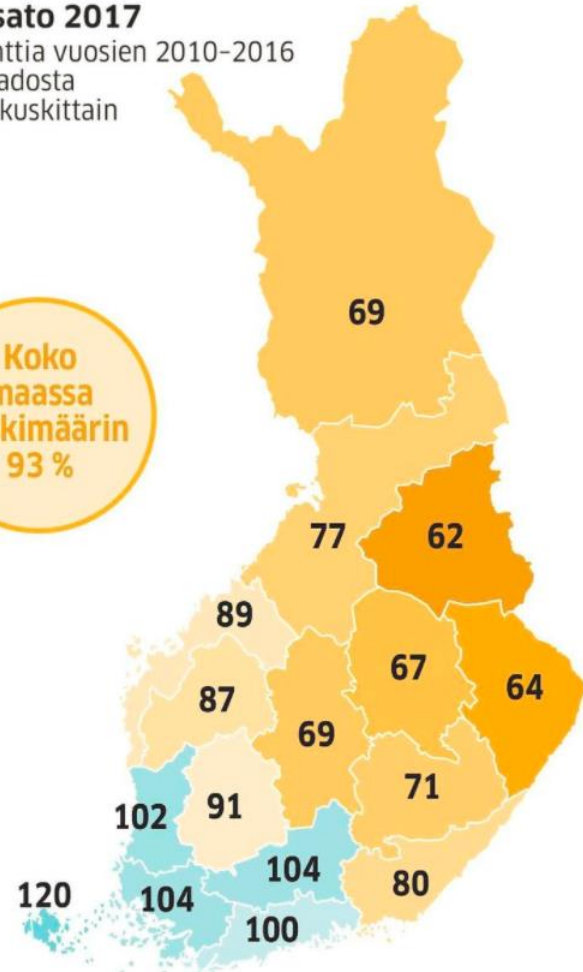
Sääolot 2017

- Huhti-toukokuussa lumisateita ja erittäin kylmää, kylvöt viivästyivät monin paikoin
- Kesä oli viileä ja paikoin sateinen, ihan rannikolla kärsittiin kuivuudesta, elokuussa oli poutajakso
- Sadonkorjuu viivästyi useilla viikoilla, satoja hehtaareja jäi puimatta
- Sadot olivat kuitenkin pääosin hyviä, peruna hyötyi viileästä
- Korjuuolot haasteelliset erikoiskasveilla
- Syyskynnot ja –muokkaukset jäivät pitkälti tekemättä

Viljasato 2017

Prosenttia vuosien 2010–2016
keskisadosta
elykeskuskittain

Koko
maassa
keskimäärin
93 %

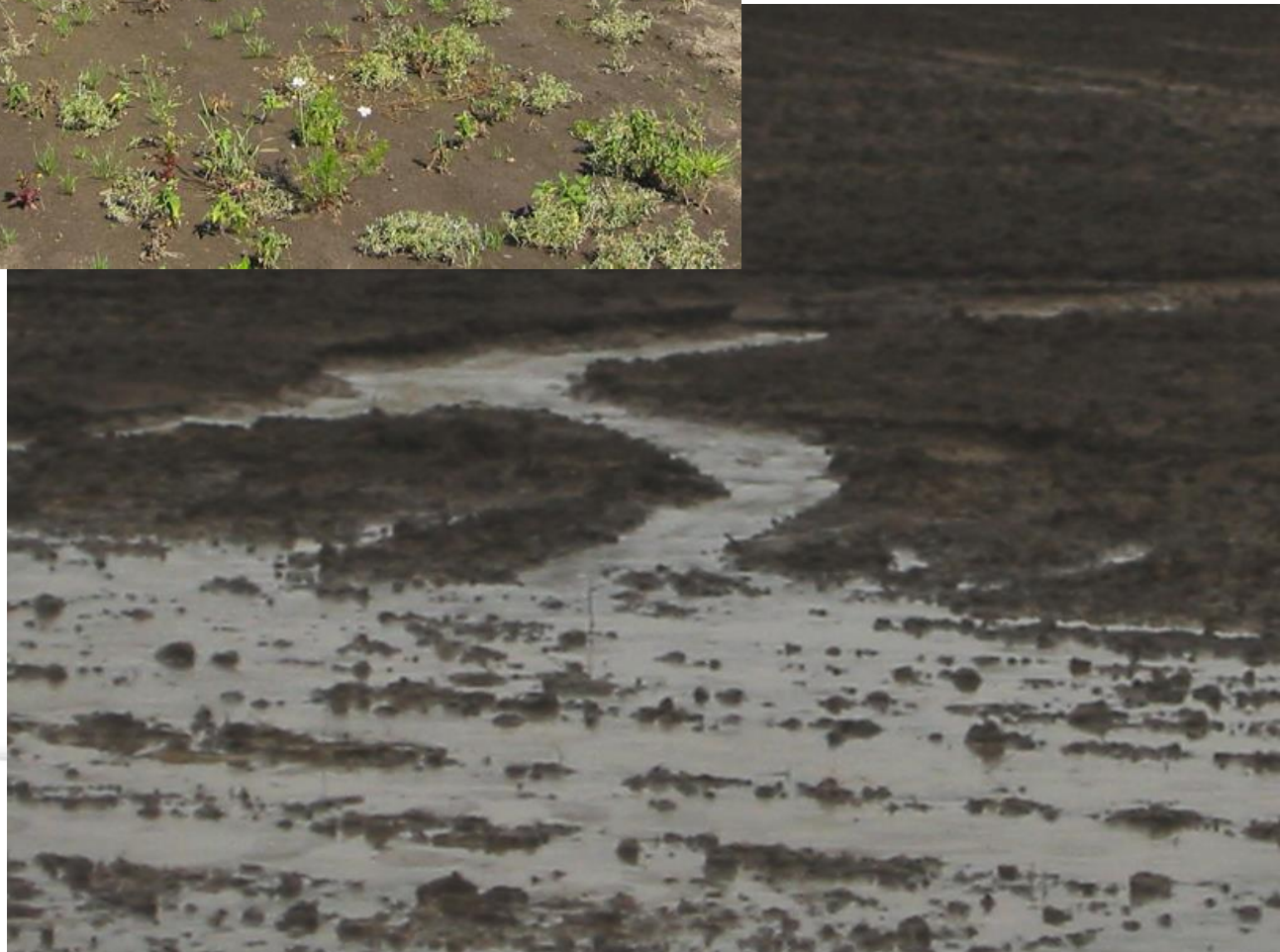

MT Koonnut: Veikko Niittymaa Lähde: Luke

Märkyys

- Keväällä
- Kesällä
- Syksyllä
- Talvella

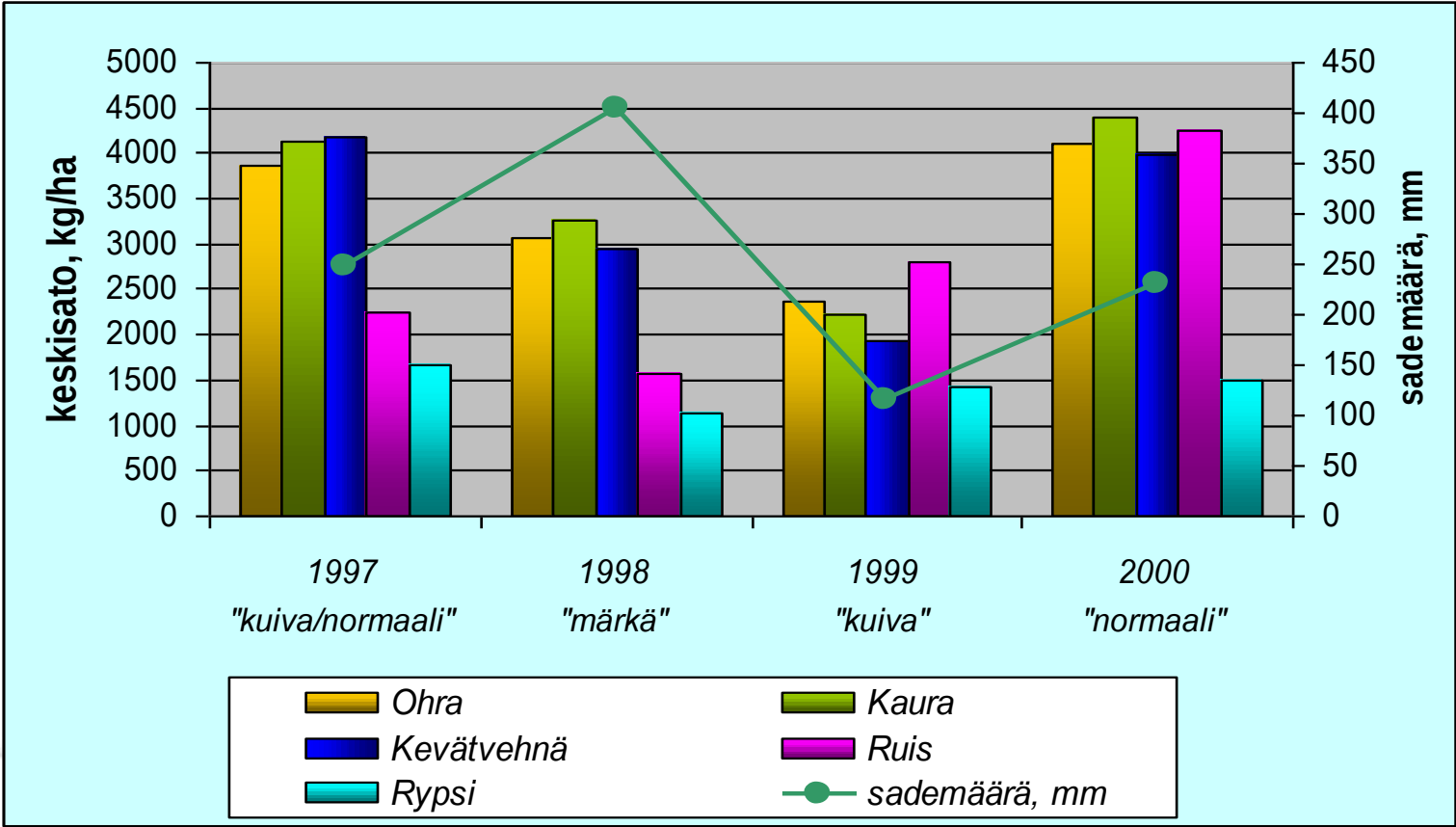
Kuivuus...

SADOT JA SADEMÄÄRÄT

1997 - 2000

Kestävä maatalous Vantaanjoella -hanke

Viljelykierto on osalle ongelma, osalle ei

- Yksipuolinen erikoisviljely
  - Peruna, varhaisperuna, varhaisvihannekset, kaali, punajuuri, mansikka
  - Ei yleensä kerääjäkasveja, varhaisviljelyssä avokesanto rikkakasvien torjumiseksi
  - Pahoja tiivistymisongelmia
- Viljelykiertoa on, mutta maata parantavat kasvit puuttuvat
  - Kierrossa porkkanaa, juurikasta, tärkkelysperunaa, viljaa
  - Useana vuonna peräkkäin raskailla koneilla talleamista
  - Yleensä ei ole nurmia, viljaa lähinnä
  - Ei paljon karjatiloja, jotka voisivat hyödyntää nurmisatoa
- Teollisuus vaatii ja ei vaadi viljelykiertoa
  - Apetitilla viljelykiertovaatimus pinaatilla, porkkanalla, herneellä
  - Ei esim. perunalla
  - Tärkkitehdas suosittelee, mutta ei vaadi

Isot nostokoneet, aumavarastointi, rivivälien painuminen,
paljon ajokertoja

Maan ravinnesuhteiden vinoutuminen

Maalaji	Maan multavuus			pH	Ca, mg/l	P, mg/l	K, mg/l	Mg, mg/l	Cu, mg/l	B, mg/l	Mn, mg/l	Zn, mg/l	Mo, mg/l	S, mg/l	Na, mg/l
KHt	...	m	...	7.4	2277	57.3	143	99	0.0	0.0	0	0.00	0.00	0.0	0.0
HHt	...	rm	...	6.8	1800	44.0	200	97	12.0	0.9	19	1.20	-1.00	17.0	20.0
HHt	...	m	...	6.9	1840	95.0	202	130	13.4	1.1	55	3.70	-1.00	12.0	20.0
HHt	...	m	...	6.3	1200	44.0	190	130	13.0	0.5	59	4.00	-1.00	9.0	20.0

Maalaji	Maan multavuus	pH	Ca, mg/l	P, mg/l	K, mg/l	Mg, mg/l	Cu, mg/l	B, mg/l	Mn, mg/l	Zn, mg/l	Mo, mg/l	S, mg/l	Na, mg/l
HeS	rm	7.4	4400	25.0	160	340.0	7.2	1.7	26.0	1.83		9.0	
HtMr	m	7.4	3300	53.0	140	180.0	5.1	2.1	13.0	1.97		9.0	
HtMr	rm	7.5	5800	46.0	180	350.0	7.7	2.1	27.0	3.06		9.0	

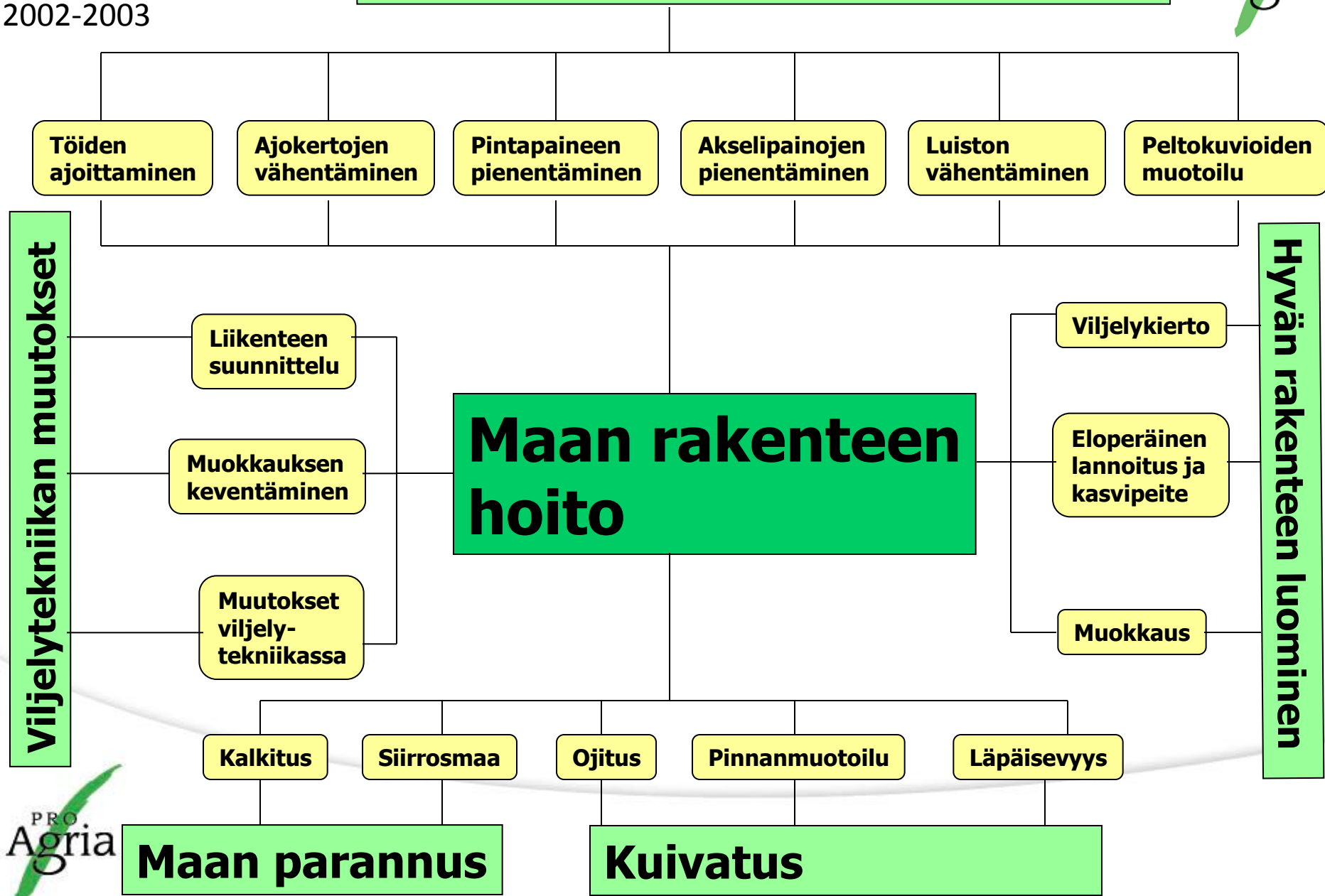
- Voimakasta ylilannoitushistoriaa erikoisviljelyssä, yksipuolista varhaisviljelyä, ylikalkitusta
- Vaikea suunnitella järkevää lannoitusta valmiilla seoslannoitteilla...
- Alueella olisi tarjolla Broilerin-, kanan ja sianlanta, mutta sitä ei aina voida ottaa ympäristörajoitusten takia

Yksipuolisen viljelyn ongelmat

- Satotason lasku
- Sadon laatuongelmat ja säilyvyys
- Juuristo-ongelmat
- Eliötoiminta vähenee (pieneliöt, lierot)
- Maan väsyminen
  - useita kasvua heikentäviä tekijöitä, jotka johtuvat pitkästä samalla paikalla tapahtuneesta viljelystä.
  - Taudit ja tuholaiset lisääntyvät (juuristotaudit, möhöjuuri, homeet, pahkahome, ankeroiset)
  - rikkakasvit lisääntyvät
  - kasvien omat toksiinit kertyvät kasvualustaan
  - haitalliset bakteerit lisääntyvät.

Tiivistymisen välttäminen

Maatalouden
ympäristökoulutus
2002-2003

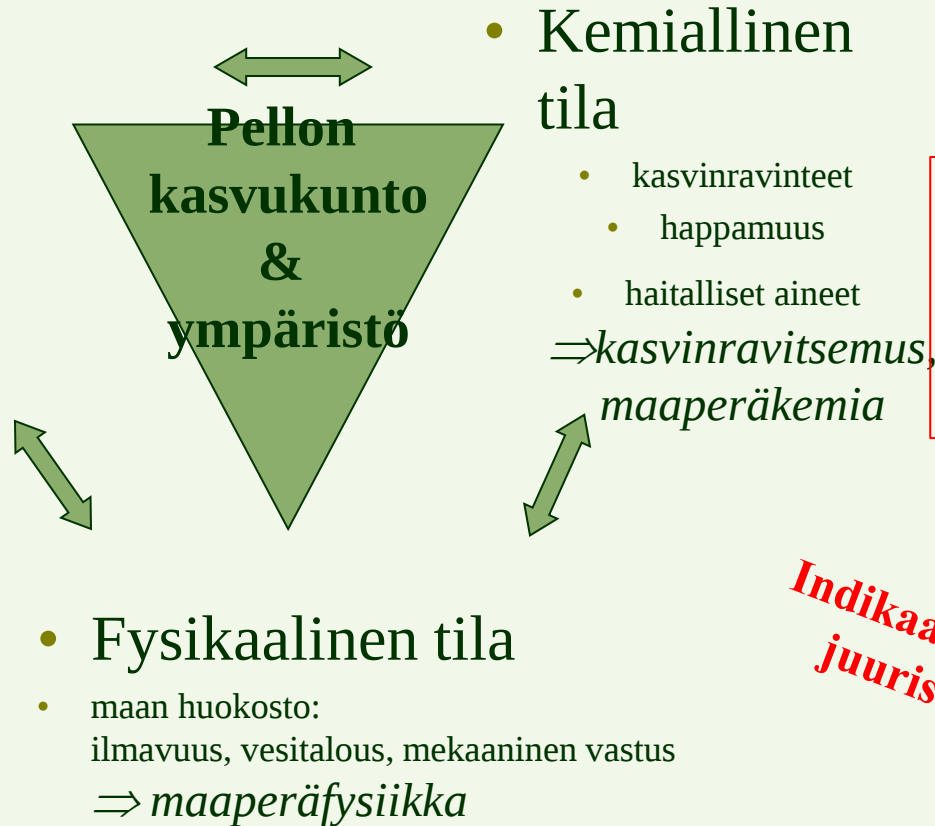

Kasvutekijät ja maanhoidon vaikutuskohteet

- Biologinen tila

- pieneliöstö
(sienet, bakteerit)
- maaperäeläimet (lierot, ym.)
- orgaaninen aines
⇒ *maaperäbiologia*
maamikrobiologia,
maaperäeläintiede

*Indikaattorina
juuriston kasvu*

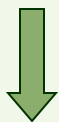

Häiriö/muutos
yhdessä
osassa heijastuu
koko
Systeemin
toimintaan

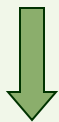
Mutta jos...

Rakenneongelmien tunnistaminen...

Pellot kuivuvat hitaasti ⇒

- hyvän kylvöalustan muokkaus vaikeutuu
- kuorettumisriski kasvaa

Taimettumisongelmat lisääntyvät ⇒

- kasvu heikentyy
- jälkiversontaa

**Sateisina kasvukausina ongelmia
lätäköt + märkyys, kuivina kovuus**

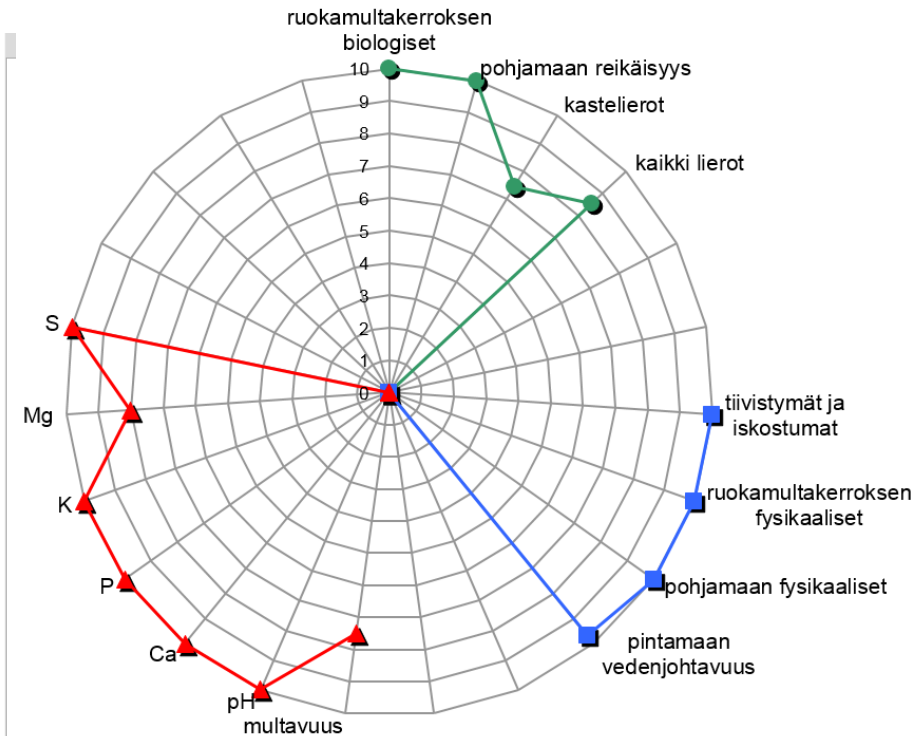
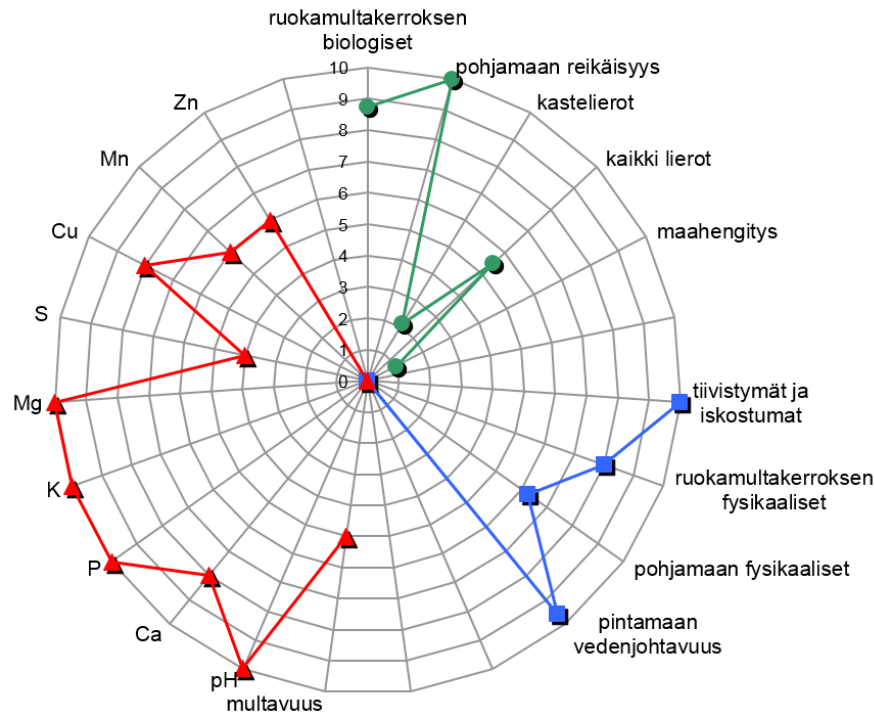
**Kasvu heikentyy: kasvusto & juuret
Sadon määrä ja laatu huono**

**Kantavuus heikkenee ja korjuu
vaikeutuu märissä olosuhteissa**

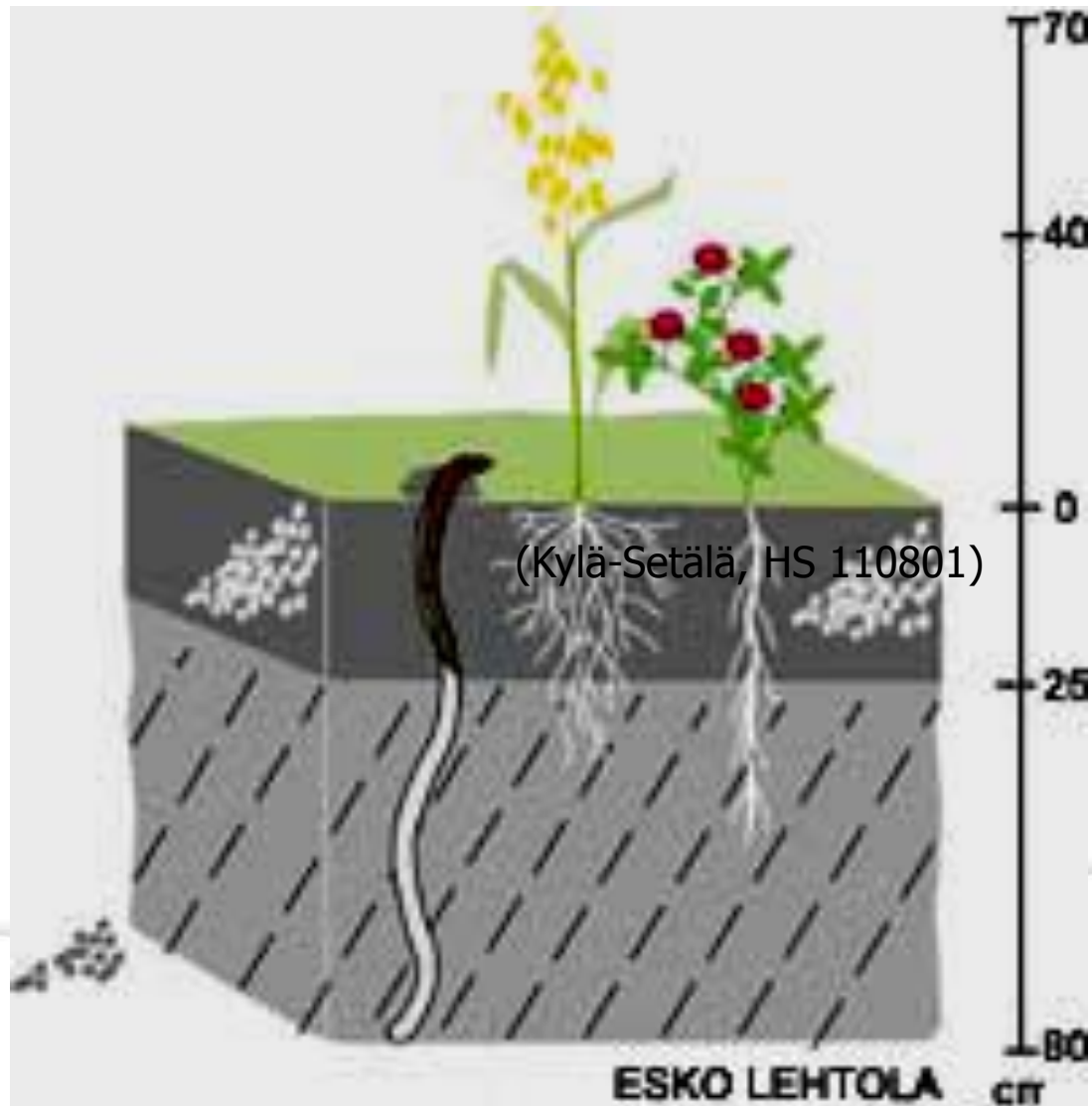
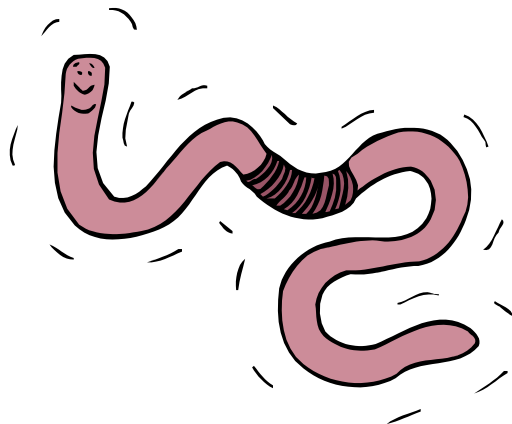
⇒ Maa tiivistyy lisää

...ravinteet jää hyödyntämättä

Peltomaan laatutesti 2010 kasvitila ja suorakylvötila

"Maaperä on uhanalainen uusiutumaton luonnonvara" (HS 11.8.2001)

Kiitos!

